

27. SCHERMERHORN, A. C., CUMMINGS, E. M., & DAVIES, P. T. . *Children's representations of multiple family relationships: Organizational structure and development in early childhood*. Journal of Family Psychology, 22(1), 89–101p, 2008. DOI:10.1037/0893-3200.22.1.89
28. TELLEGEN, A.. *The Analysis of Consistency in Personality Assessment*. Journal of Personality, 56(3), 621–663., 1988. doi:10.1111/j.1467-6494.1988.tb00905.x
29. WATERS, E., & CUMMINGS, E. M. . *A Secure Base from Which to Explore Close Relationships*. Child Development, 71(1), 164–172p, 2000. DOI:10.1111/1467-8624.00130

SECURITATEA PSIHOLOGICĂ ȘI BUNĂSTAREA BENEFICIARILOR ASISTENȚIALI

PSYCHOLOGICAL SECURITY AND THE WELL-BEING OF BENEFICIARIES OF SOCIAL SERVICES

DIȚA Maria, *drd.*, lector universitar, UPS
"Ion Creangă" din Chișinău

DIȚA Maria, *PhD student*, university lecturer,
State Pedagogical University from Chisinau

Email: dita.marcela@upsc.md

ORCID iD: [0000-0002-8951-4133](https://orcid.org/0000-0002-8951-4133)

CZU 364.62:159.9

Rezumat

Asistența socială este un domeniu destul de dificil și controversat, în care un rol important în asigurarea succesului intervenției îl are, pe de o parte, confortul psihologic și starea de bine a profesionistului ca să-și poată îndeplini toate atribuțiile muncii sale, deloc ușoare iar pe alocuri chiar imposibile de realizat, iar pe de altă parte acesta este garantat de bunăstarea beneficiarilor asistențiali, aceasta fiind o condiție necesară în domeniul social.

Cuvinte-cheie: securitate psihologică, bunăstare, beneficiari asistențiali.

Summary

Social assistance is a rather difficult and controversial field, in which an important role in ensuring the success of the intervention has, on the one hand, the psychological comfort and well-being of the professional to be able to fulfill all the duties of his work, not easy and in some places even impossible to achieve, and on the other hand it is guaranteed by the welfare of the beneficiaries, this being a necessary condition in the social field.

Key-words: *psychological security, well-being, social assistance beneficiaries*

Având drept scop orientarea personalității spre bunăstare individuală conceptul de securitate psihologică este destul de larg și implică un conținut destul de amplu ce include comportamente, emoții, sentimente, comunicare, atitudini, mecanisme psihologice de adaptare etc. Securitatea psihologică reprezintă o stare în care o persoană percepe că mediul său este în siguranță și nu prezintă pericole și amenințări. Persoanele care se simt psihologic sigure, percep,

de obicei, că lumea este sigură din punct de vedere emoțional sau fără daune emoționale.[9, pg. 3,6].

Specialiștii din domeniul social cunosc cel mai bine faptul că asistența socială este un domeniu destul de dificil și controversat, *în care un rol important în asigurarea succesului intervenției îl are, pe de o parte, confortul psihologic și starea de bine a profesionistului* ca să-și poate îndeplini toate atribuțiile muncii sale, deloc ușoare iar pe alocuri chiar imposibile de realizat, iar pe de altă parte acesta este garantat de *bunăstarea beneficiarilor asistențiali*, aceasta fiind o condiție necesară în domeniul social.

Cu toate că societatea actuală are un nivel de securitate real care, conform tuturor parametrilor de bază - de la probabilitatea decesului prin violență la nivelul normal de igienă - este mai mare decât era înainte, totuși, oamenii încă simt nevoia de mai multă securitate și sunt consumați și depășiți de riscul diferitelor pericole și amenințări posibile în domeniul social. Conflictul internațional, pericolul războiului nuclear și mediul înconjurător, toate amenințările stârnesc sentimente de frică, incertitudine și lipsa de sens a existenței. Când o persoană experimentează instabilitate în mediul său, bunăstarea sa psihologică se micșorează și este extrem de sensibil la „șocul viitor”. În plus, societățile extrem de industrializate nu au reușit să formuleze o ideologie „capabilă să satisfacă nevoia omului de existență semnificativă și de simț al comunitate” .

În lumea modernă, securitatea este reprezentată o noțiune abstractă și devine un fenomen concret creat prin interacțiunile dintre indivizi.[6, pg. 101]

Psihologia securității de astăzi poate fi tratată cu siguranță ca un instrument relativ durabil, coerent și sistem holistic de cunoștințe care integrează cele mai relevante straturi a cunoașterii moderne.

Au fost realizate o serie de cercetări în urma cărora acest domeniu de cunoaștere a devenit o ramură independentă a științei. Caracterul interdisciplinar al materiei sale a fost din ce în ce mai mult identificat ca un fenomen global, multidimensional, care necesită un sistem bazat pe cercetare, utilizând o serie de metode și instrumente adecvate conținutului acestuia. Cu toate acestea, luând în considerare contextul general al psihologiei moderne în domeniul securității psihologice, majoritatea autorilor sunt de părere că această disciplină este încă în curs de dezvoltare ca știință.

Securitatea psihologică este starea unui individ atunci când el / ea își poate satisface nevoile ei de bază de autoconservare și percepe propriul său adăpost (psihologic) în societate.[12]

Strategiile asociate cu asigurarea *securității psihologice* vizează identificarea și prevenirea amenințărilor. *Scopul securității* poate fi interpretat diferit:

1. Protecția vieții umane.
2. Protecția oamenilor împotriva amenințărilor existente.
3. Furnizarea de drepturi și libertăți vitale pentru toți oamenii.
4. Crearea condițiilor politice, economice, sociale și culturale în care oamenii pot trăi știind că drepturile și libertățile lor sunt garantate.[12]

Abordările menționate mai sus demonstrează că securitatea omului este mai probabilă să fie rezultatul unei eficiențe politice, economice, sociale, culturale și de mediu decât al realizarea unui set de directive ministeriale. Dar asta este doar o față a „monedei”. Pe de altă parte, securitatea societății este un produs secundar al sentimentul membrilor săi de a fi în siguranță.

În general, ideea securității poate fi aplicată mai ușor lucrurilor decât oamenilor. De când valorile materiale sunt adesea înlocuibile, siguranța și securitatea acestora pot fi mărite cu mijloace de asigurare pentru pierderi, însă ceea ce cuprinde securitatea indivizilor nu poate fi definit atât de ușor. Factorii care le afectează securitatea - viața, sănătatea, statutul, bogăția, libertatea -sunt mai complicate și multe dintre ele nu pot fi înlocuite în cazul pierderii lor. De aceea, cheia *bunăstării oamenilor* este *întărirea securității lor psihologice*. [6]

De menționat că securitatea psihologică se referă, în mare măsură, la construcții ipotetice greu de măsurat. Nu putem vedea „nesiguranța” cu excepția cazurilor în care oamenii înșiși vorbesc despre asta. De asemenea, ar trebui să reținem că crearea securității psihologice este un proces elaborat și consumat prin muncă asiduă iar acesta poate fi distrus foarte ușor -uneori printr-o mișcare greșită sau o decizie luată incorect.[6,10,12]

În cazul muncii sociale, cu beneficiarii asistențiali, este necesar de a dubla această atitudine profesionistă, implicare și empatie, deoarece avem de-a face cu situații dificile și vulnerabile din viața unui om, care de cele mai multe lor, l-au adus la extremă, când, la modul practic, soluții sunt foarte puține, iar eșecul este garantat.

Beneficiarii asistențiali, ca și ceilalți cetățeni, au drepturi și șanse egale, inclusiv și dreptul la o viață asigurată/de calitate, siguranța zilei de mâine, acces la educație și creștere profesională, resurse materiale și financiare necesare asigurării aceluia trai decent, într-un cuvânt acestea constituind *bunăstarea*.

Securitatea psihologică cuprinde constructe cognitive și emoționale care fac posibilă tratarea securității ca pe un fenomen psihologic cu o structură standard. Prin urmare, securitatea poate fi descrisă ca o *stare interioară pace, încredere, atitudine pozitivă, încredere, bunăstare*

subiectivă, deschidere și relaxare. Multe teorii psihologice, într-o măsură mai mică sau mai mare, abordează problema securității încercând să răspundă la aceste întrebări: Care este natura securității? Ce definește un pericol pentru om? Care sunt caracteristicile comportamentului omului în situații de risc? În ciuda diversității răspunsurilor la aceste întrebări, o anumită afinitate de opinii poate fi identificat.

În primul rând, un număr destul de mare de autori sunt de acord că *securitatea este un proces dinamic.* La în fiecare moment, avem de-a face cu un nou tip de pericol și, ca urmare, psihologic securitatea trebuie creată constant din nou.

În al doilea rând, trebuie remarcat *caracterul latent al securității.* Ne străduim și depunem eforturi mai mari atunci când apare o amenințare pentru viața, sănătatea sau bunăstarea noastră. De regulă, într-o societate stabilă, problema securității nu este adusă în discuție, ea este prezentă.

În al treilea rând, *un sentiment sănătos de siguranță este o senzație de bază a unei persoane normale.* Toate aspectele comportamentului uman în toate sferele vieții pot fi tratate în contextul securității, iar majoritatea acțiunilor noastre sunt ghidate de nevoia noastră de securitate.

Fiecare dintre aceste perspective ridică propriile întrebări și se ocupă de securitate fenomen luat în considerare dintr-un unghi specific, identificând anumite criterii, niveluri și noțiuni de securitate.[5,6,11,12]

Securitatea și bunăstarea psihologică sunt concepte care cuprind o mulțime de factori și prima dintre ele este *subiectivitatea.* Aceste concepte aparțin acelor constructe care, ca și alte credințe și sentimente, sunt încorporate în mintea umană. Aceasta înseamnă că anumite persoane sau membri ai grupului (de exemplu, grupuri etnice și reprezentanți naționali) percep securitatea și bunăstarea prin prisma experienței lor personale, sau din perspectiva grupului lor și a sistemelor sale. Astfel, securitatea și bunăstarea reprezintă o experiență psihologică care, în majoritatea cazurilor, poate fi măsurată prin întrebarea dacă oamenii se simt în siguranță / nesiguri, echilibrați / dezechilibrați,

etc. Securitatea și bunăstarea nu pot fi evaluate obiectiv. Ne putem ocupa doar aici cu estimările subiective ale celor care sunt evaluați. „Subiectivul” este ceea ce oamenii simt. Factorul subiectiv implică componentele emoționale ale securității mărturisesc faptul că, la nivelul cogniției, satisfacția este însoțită de un *sentiment de seninătate interioară*, în timp ce insatisfacția cognitivă este simțită ca fiind un pericol.[2,8,9,12]

Când sunt expuși riscului, oamenii iau adesea decizii pe baza propriilor judecăți. În consecință, reacțiile lor depind de modul în care percep acest lucru sau asta situație.[6]

Următorul factor care leagă securitatea și bunăstarea ca fenomen socio-psihologic este *identitatea*. În acest context, percepția de securitate și bunăstarea subiectivă poate afecta convingerile sociale și poate servi ca factor care determină acțiunea socială. În acest caz, percepțiile contribuie la un sentiment de unicitate și identitate socială, precum și diferențierea față de alte popoare. Aceste percepții devin obiectivul prin care societăți întregi văd lumea. Percepțiile despre securitate și bunăstarea subiectivă sunt stocate în repertoriul cognitiv al membrilor societății și apar în diferite produse sociale, cum ar fi cărți și filme; sunt pronunțate prin intermediul mass-media (ziare, televiziune sau radio) și sunt prezentate în instituții publice (școli, colegii, universități etc.). Ele fac adesea parte din agenda socială și în centrul atenției de dezbatere publică, deoarece acestea sunt legate de problemele și provocările actuale cu care se confruntă societatea.

Securitatea și bunăstarea psihologică sunt strâns legate de factorul *controlului personal asupra unei situații*. M. Kreuter și V. Strecher au descoperit că oamenii sunt capabili să evalueze o situație ca fiind mai puțin periculoasă dacă, așa cum sugerează ei, pot obține controlul asupra acesteia. Acest lucru se întâmplă adesea la șoferii care demonstrează încredere prea exagerată asociată cu controlul asupra vehiculului lor și în oameni cu niveluri ridicate de profesionalism și competență. Prin urmare, este cel mai probabil ca persoanele cu înaltă calificare să își supraestimeze capacitatea de control o situație din moment ce nu o consideră periculoasă.[13]

Bunăstarea umană este în principiu definită de trei factori fundamentali:

- bunăstare,
- sănătate
- securitate.

În scopul stabilirii importanței bunăstării beneficiarilor asistențiali în asigurarea securității psihologice a acestora, a fost realizat un studiu, în care au fost intervievați 50 asistenți sociali. Aceștia au fost rugați să se expună pe marginea acestui subiect și anume să argumenteze care este *legătura dintre bunăstare și securitatea psihologică* în cazul beneficiarilor pe care aceștia îi asistă. Printre cele mai opinii ale specialiștilor au fost:

- ”...este important ca beneficiarii să nu fie impuși să iasă din zona lor de confort...aceste momente generează în rândul acestora panică, dezechilibru emoțional, stres, depresie, comportamente adictive, dependență, etc ”. Beneficiarii asistențiali ajung în impas, uneori peste noapte, când aceștia se așteaptă cel mai puțin la un dezastru/eșec/pierdere. Câteva cazuri reale, situații psiho-traumatizante, care le schimbă viața la maxim și care le-au trăit și le trăiesc până în prezent beneficiarii asistențiali pot fi:

- ✚ în urma unui incendiu puternic aceștia pot rămâne efectiv în stradă, fără acoperiș deasupra capului, fără careva resurse, fără acte și, de cele mai multe ori, fără posibilitate reală de a-și achiziționa o locuință nouă. Astfel de situații nicidecum nu le asigură un nivel necesar al securității psihologice.
- ✚ în urma unui accident grav sau în urma unei intervenții chirurgicale nereușite. În astfel de situații beneficiarii pierd cumva sensul noțiunii ”utilitate”, ei nu se mai simt utili familiei și societății, devin dependenți de o terță persoană, de anumite utilaje, de anumite servicii socio-medicale – situații care le trezesc acestora o serie de emoții, diametral opuse securității psihologice.
- ”...mulți beneficiari asistențiali nu se simt în siguranță în ceea ce privește situația social-economică și politică din țara noastră” . Starea de anomie socială generată de diverse evenimente cum ar fi: pandemia generată de COVID-19, creșterea bruscă a prețurilor, criza gazelor naturale, sărăcia, etc.. le creează un dezechilibru moral, aceștia nu mai au siguranța zilei de mâine iar unii chiar pot avea probleme de sănătate mintală. Pentru mulți este caracteristică absența stabilității și a încrederii în viitor. Deseori îi auzii pe beneficiarii necăjiți spunând:
 - ✚ "Nimeni nu știe ce fi... ”
 - ✚ „Reguli noi, dezordine în țară, nu este fără stabilitate”;
 - ✚ „Vremuri tulburi”
 - ✚ „Trăim într-o țară în care orice se poate întâmpla”
 - ✚ „Pensie este mică, lipsă de bani tot timpul”,
 - ✚ ”Locuri în spitale nu sunt”
 - ✚ ”Ne e frică de moarte”

În *concluzie* putem spune că este legătură extrem de strânsă între bunăstarea umană și securitatea psihologică la beneficiarii asistențiali. Este o muncă colosală ce trebuie depusă. Uneori specialiștii sunt epuizați, nu găsesc resurse suficiente și eficiente, cadrul legal nu este eficient, aceștia neavând posibilitatea să-și asiste beneficiarii acoperindu-le toate nevoile -toate aceste dificultăți punându-și amprenta asupra securității psihologice la beneficiari. Toți trebuie să conștientizeze că nivelul de bunăstare sociale a unei populații poate acționa ca un indicator al securității psihologice a întregii societăți și reflectă acuratețea sau invaliditatea multor decizii și acțiuni ale statului.

Totodată trebuie să existe utilizarea unei abordări interdisciplinare - psihologice și sociologice -a securității psihologice și bunăstării.

Astfel, examinarea securității prin prisma psihologiei poate fi văzută ca un instrument pentru crearea bunăstării nu numai pentru un singur individ, ci și pentru societate în întregime.

Bibliografie

1. EPSTEIN, S. (1994). Integration of the cognitive and psycho-dynamic unconscious. *American Psychologist*, 49, 709–724. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.49.8.709>.
2. GHIMPU S., TICLEA A. , TUFAN C. ,, Dreptul securitatii sociale”, Bucuresti , ALL BECK, 1998
3. Legea Nr. 123 din 18-06-2010 cu privire la serviciile sociale.
4. MĂNOIU F., EPUREANU V. Asistența socială în România. București, 1996.
5. NECULAU A., MOSCOVICI S.. Psihologia socială. Iași: Polirom, 1996, p.452.
6. *Psychology in Russia: State of the Art Volume 11*, Issue 2, 2018, ISSN 2307-2202
7. RYAN, R.M. & DECI, E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
8. RYFF, C.D. & KEYES, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 719–727. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.4.719>
9. SANDULEAC, S. et al. *Monografie ASPECTE PSIHOSOCIALE ALE SECURITĂȚII PSIHOLOGICE*, Chișinău, 2020 ISBN 978-9975-3342-8-0.
10. SCHNEIER, B. (2003). BEYOND F: Thinking Sensibly about Security in an Uncertain World. New York: Copernicus Books.
11. Social work, stress and burnout: A review, *Journal of Mental Health* (2002) 11, 3, 255–265
12. ZOTOVA, O.Yu. (2011). Bezopasnost' lichnosti kak social'no-psihologicheskij fenomen [Personality Security as a Socio-psychological Phenomenon]. Yekaterinburg: Liberal Arts University- University for Humanities.
13. KREUTER, M.W. & STRECHER, V. (1995). Changing inaccurate perceptions of health risk: Results from a randomised trial. *Health Psychology*, 14, 55–63. <https://doi.org/10.1037/0278-613.14.1.56>